

SLOTBESCHOUWING

De redenen van het naar het noorden oprukken van de Processievlinder zijn onduidelijk. Vanaf 1988 hebben we weliswaar een hele reeks zachte winters en zeer warme zomers gehad, maar de winters van 1985, 1986 en 1987, dus direct voorafgaande aan het opdruken van de vlinder, waren juist streng.

Of de kolonisatie door de Processievlinder blijvend is valt nog te bezien.

Zoals eerder vermeld bevindt de soort zich hier aan de uiterste grens van zijn verspreidingsgebied.

Het is dus mogelijk dat de huidige populaties over enkele jaren weer verdwijnen. Ook in landen waar de vlinder algemeen verspreid is komen sterke populatieschommelingen voor.

Met het algemener worden van de vlinder neemt ook het aantal door sluipwespen aangegetaste rupsen toe. Terwijl in de eerste jaren van hun verblijf op Nederlandse bodem nauwelijks sprake was van geparasiteerde rupsen (R. de Vos & K. Alders, pers. mededelingen), leken in 1992 de meeste legsels al zwaar geparasiteerd (W. Geraedts, pers. mededeling).

DANKWOORD

Hierbij wil ik de heren K. Alders, G. Flint, W. Geraedts, F. Groenen, C. Ottenheim, M. Sonnemans, H. Spijkers en R. de Vos bedanken voor het ter beschikking stellen van hun vangstgegevens. Dhr. K. Alders was zo vriendelijk mij de betreffende literatuur te sturen, dhr. R. de Vos ben ik erkentelijk voor het kritisch doorlezen van de tekst.

SUMMARY

THAUMETOPOEA PROCESSIONEA (L.) RETURNS TO LIMBURG

Thaumetopoea processionea is best known for its caterpillar, which feeds on the leaves of oak-trees. In their 5th instar the caterpillars construct a nest, which they only leave at night, in a head-to-tail procession, on their way to the tree-tops.

According to old records, the moth was locally common in the nineteenth century. In the beginning of the twentieth century, however, it became extinct in the Netherlands. It was not until 1987 that a new population was found in the south of the province of Noord Brabant. On August 4, 1992, a male specimen, caught with the help of a light trap in the town of Venray, was the first to be found outside Noord Brabant. Observations made in 1993 have confirmed that *T. processionea* has indeed become indigenous to the province of Limburg.

LITERATUUR

- CARTER, D.J., 1984. Pest Lepidoptera of Europe. Junk, Dordrecht.
 HAAR, D. TER, 1924. Onze vlinders. Thieme, Zutphen.
 JANSSEN, A., 1979. Catalogus van de Antwerpse Lepidoptera, deel I. Antwerpen.
 LEMPKE, B.J., 1937. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera. Tijdschr. Ent. 80: 276-277.
 LEMPKE, B.J., 1959. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera (zesde supplement). Tijdschr. Ent. 102: 113-114.
 LEMPKE, B.J., 1976. Naamlijst voor de Nederlandse Lepidoptera. Bibl. KNNV 21.
 LEMPKE, B.J., 1989. Interessante Nederlandse vangsten en waarnemingen van Macrolepidoptera tussen 1985 en 1987. Ent. Ber. Amst. 49: 89-95.
 MAKSYMOW, J.K., 1978. Thaumetopoeidae, Prozessionsspinner. In: Schwenke, W. (ed.). Die Forstschädlinge Europas, 3: 398-404. Paul Parey, Hamburg.
 STIGTER, H. & G. ROMEIJN (1992). *Thaumetopoea processionea* na ruim een eeuw weer plaatselijk massaal in Nederland (Lepidoptera: Thaumetopoeidae). Ent. Ber. Amst. 52, 66-69.

BOEKBESPREKINGEN

BINKHORST VAN DEN BINKHORST, J., 1864. Monographie des Gastéropodes et des Céphalopodes de la craie supérieure du Limbourg. Bruxelles/Maastricht

KAUNHOVEN, F., 1898. Die Gastropoden der Maastrichter Kreide, Jena.

Bibliofielen, Limburgensia-verzamelaars en paleontologen opgelet: onlangs verschenen bovengenoemde, uiteraard niet meer in de reguliere boekhandel te verkrijgen boekwerken in facsimile door een samenwerking van de afdeling Limburg der Nederlandse Geologische Vereniging en de ENCI Nederland B.V. te Maastricht.

Afgezien van hun wetenschappelijke betekenis, zijn beide uitgaven beroemd om hun fantastisch uitgevoerde steendrukken, waarvan de technische uitvoering en esthetische waarden ons, na ruim een eeuw, versteld doen staan.

Beide boeken zijn op beperkte schaal nog te verkrijgen bij de secretaris van de Geologische Vereniging, afdeling Limburg: E. Vanes, Molenberg 10, 6191 KM Beek door overmaken van fl. 40,- per deel op giro 3157341.

Jonkheer Binkhorst van den Binkhorst kwam in het kielzog van zijn schoonvader, die Gouverneur van het Hertogdom Limburg was, naar onze contreien. In 1842 werd hij burgervader van de gemeente

Meerssen, maar nauwelijks dertien jaar later werd hem dit ambt te veel, vroeg ontslag, kreeg ontslag en wijdde zijn verdere leven aan de wetenschap: het verzamelen en bestuderen van fossielen. Tussen 1857 en 1868 verschenen van zijn hand 14 publicaties, waaronder dit boek, waarvan de eerste uitgave in 1861, de tweede in 1873 en de derde in 1993 verscheen.

Zijn verzameling fossielen, waarvan een deel in dit werk beschreven en afgebeeld wordt, werd later door zijn erfgenamen verkocht aan het Kaiserliches Mineralogisches Museum van de universiteit van Berlijn, waar de verzameling zich nu nog bevindt.

Enige jaren na de dood van Binkhorst van de Binkhorst, in elk geval toen diens verzameling in Berlijn berustte, kreeg een student geologie, een zekere F. Kaunhoven, de opdracht of de instemming de fossielencollectie te onderzoeken op Gastropoden. In 1887 promoveerde Kaunhoven. Zijn dissertatie met de titel "Die Gastropoden der Maastrichter Kreide" was uiteraard geheel gebaseerd op het fossielenmateriaal en de studies van Binkhorst van den Binkhorst. Twee jaar nadien verscheen het boek, waarvan na bijna een eeuw later de herdruk door dezelfde instanties als dat van het eerst besproken boek verzorgd werd.

DE SPRINKHANEN VAN NEDERLAND EN BELGIE

LEO BEUKEBOOM, 1993. Jeugdbondsuitgeverij, tweede druk, Utrecht. 69 blz., prijs f 7. ISBN 90-5107-022-5.

Met deze als boekje uitgegeven sprinkhanentabel kunnen alle in Nederland en België voorkomen de sprinkhanen op naam worden gebracht, in totaal 48 soorten.

De soortnamen zijn in overeenstemming gebracht met de officiële Nederlandse naamlijst voor sprinkhanen. Bij elke soort zijn determinatiekenmerken gegeven betreffende de uitwendige bouw, lichaamsmaten en het geluid. Deze gegevens worden aangevuld met informatie over biotoop, ontwikkeling en verspreiding.

Door de talrijke illustraties en de prettige lay-out is dit boekje erg geschikt voor de beginnende en de al verder gevorderde sprinkhanenliefhebber. Bestellen op dezelfde wijze als vermeld bij het Insektenbasisboek.

J. Hermans